

Centrum - zkušený a spolehlivý partner pro váš region

číslo
15

Newsletter

Centra pro regionální rozvoj České republiky

Dotace na energetické
úspory z programu IROP

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ČESKÉ REPUBLIKY

Výzva č. 16

Zjistěte více
o možnostech dotovat
zateplování

4

10x nejčastější otázky a odpovědi

Odpovědi na nejčastější dotazy
k energetickým úsporám

7

Kontakty

Najděte odborníky ve
vašem kraji

8-9

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,

vítáme vás u nového čísla newsletteru Centra pro regionální rozvoj České republiky. Toto vydání koncipujeme jako speciál zaměřený na úspory energií, kterých lze dosáhnout díky finanční podpoře z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Už v minulém programovém období se takto zaměřené výzvy setkaly s velkým zájmem ze strany žadatelů a předpokládáme, že nejinak tomu bude i v období současném.

Až do listopadu mohou zájemci o evropské dotace předkládat projektové záměry v rámci Integrovaného regionálního operačního programu, specifického cíle 2.5 „Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení“. Na následující straně si můžete přečíst rozhovor s jeho odborným garantem Miroslavem Krobem z Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Další strany se pak věnují konkrétním otázkám: kdo může o podporu žádat, v jaké výši, co všechno lze financovat atp.

Pro zajímavost jsme pro vás připravili i článek zabývající se stavem bydlení v České republice. Věděli jste například, že se v naší zemi nachází 2,16 milionu domů určených k bydlení, ale jen 85 procent z nich je trvale obydleno? Tuto a další informace najdete na straně 11.

Jako vždy vám přejeme příjemné počtení, při kterém se dozvíte řadu užitečných informací. S jakýmkoli dotazy nebo připomínkami se na nás můžete obrátit na našem redakčním emailu.

Vaše redakce

O dotace na energetické úspory je enormní zájem

Od prosince 2015 si žadatelé mohou v programu IROP požádat o podporu na snížení spotřeby energií v bytových domech. O dotaci si mohou zažádat v rámci specifického cíle 2.5 s názvem „Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení“, s jehož garantem Miroslavem Krobem si budeme povídat.

V minulém programovém období patřily energetické úspory bydlení mezi velmi úspěšné programy. Očekává se podobný výsledek i v tomto období?

Ano, zájem o podporu na opatření, která mají za cíl zvýšení energetické účinnosti, byl patrný. V České republice, mimo území hlavního města Prahy, se nachází zhruba 178 tisíc bytových domů. Z tohoto počtu pouze malá část prošla celkovou energetickou renovací. V řadě bytových domů byla zatím vyměněna pouze okna a značná část bytových domů neprošla ani těmito částečnými renovacemi. Celkové předpokládané náklady na renovace bytových domů zaměřené na energetické úspory vysoce přesahují alokaci specifického cíle 2.5.

Existují nějaké výrazné změny, které mají žadatelé v tomto období očekávat?

V minulém programovém období poskytoval Integrovaný operační program podporu na celkové rekonstrukce společných prostor bytových domů. V tomto programovém období je podpora zaměřena na opatření, která mají za cíl zvýšení energetické účinnosti (tedy například zateplení obvodových konstrukcí, výměnu oken nebo výměnu zdroje tepla). Na ostatní opatření, která nejsou podporována v IROPu, lze požádat o podporu v jiných programech.

Jaké jsou nejvýraznější chyby, kterých by se žadatelé měli vyvarovat?

Před podáním žádosti o podporu by se žadatelé měli seznámit s podmínkami poskytování této podpory, které jsou uvedeny ve Specifických pravidlech pro žadatele a příjemce. Tato pravidla jsou zveřejněna na webové adrese www.dotaceeu.cz/IROP. Upozorní i na to, že ve specifickém cíli 2.5 jsou podporovány pouze stávající bytové domy a žadatelé tedy nemohou podat žádost, která se týká objektu s jiným využitím. Nelze tedy podat žádost například na rekonstrukci objektu, který má v kolaudačním rozhodnutí uvedeno „občanská vybavenost“, na bytový dům. Nelze podpořit ani rodinné domy – tuto podporu mohou žadatelé získat v rámci programu Nová zelená úsporám nebo v rámci takzvaných kotlíkových dotací. Někteří žadatelé také předkládají energetický audit jako doklad o dosažení energetických úspor, zatímco je vyžadován průkaz energetické náročnosti budov.

Máte nějakou radu pro žadatele na závěr?

Všem žadatelům bych doporučil konzultovat svoji žádost na krajských pracovištích Centra. Například konzultacemi připravovaných výběrových nebo zadávacích řízení na dodavatele lze předejít pozdějším problémům. Opatření, která jsou podporována v aktuální výzvě, mají dlouhou životnost, a tedy by také měl být kladen náležitý důraz na rozhodování o rozsahu a kvalitě těchto opatření. Kombinací jednotlivých opatření (například zateplení s výměnou zdroje tepla) lze docílit vyšších úspor energie.

Co je možné financovat v rámci první výzvy zaměřené na úsporu energií?

Vypsáním Výzvy č. 16 se žadatelům o evropské dotace otevřela možnost čerpat ze specifického cíle s názvem „Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení“. Tento specifický cíl se zaměřuje na snížení konečné spotřeby energií díky energeticky vědomé úpravě budovy s důrazem na obnovitelné zdroje. Každý projekt proto musí vést ke zvýšení energetické účinnosti, kterou se rozumí množství ušetřené energie, určené odborným odhadem spotřeby před provedením opatření ke zvýšení energetické účinnosti a po něm.

Podpora z evropských fondů je v této výzvě směřována na sedm základních typů aktivit:

1. Zlepšení tepelně-technických parametrů konstrukcí tvořících obálku budovy – jinými slovy zateplení budov a/nebo výměna oken a dveří. Pro přiznání podpory musí být zateplením dosaženo úspory minimálně 20 % celkové dodané energie oproti původnímu stavu. Pokud budou energetické úspory minimálně 40 %, zvýší se i finanční podpora. Mezi další sledovaná kritéria patří dosažení požadované klasifikační třídy celkové dodané energie, dosažení 0,95 násobku doporučené hodnoty součinitele prostupu tepla zateplovanych konstrukcí a měněných oken a dveří nebo splnění nákladově optimální úrovně podle písm. a) nebo b), odst. 2, §6 vyhlášky č. 78/2013 Sb., o energetické náročnosti budov. Všechna technická kritéria jsou upřesněna ve Specifických pravidlech pro žadatele a příjemce. Pro zateplení budov, které jsou kulturní památkou nebo se nacházejí v památkové rezervaci nebo v památkové zóně, platí z důvodu památkové ochrany méně přísná kritéria než pro ostatní bytové domy.

2. Instalace systému nuceného větrání se zpětným získáváním tepla, a to u budov, které v minulosti byly zatepleny (je hodnoceno dosažení průměrného součinitele prostupu tepla $U_{em,R}$) a nesplňují požadavky na zajištění dostatečné výměny vzduchu. Účinnost zpětného získávání tepla musí dosáhnout minimálně 65 %.

3. Výměna zdroje tepla pro vytápění

4. Výměna zdroje tepla pro přípravu teplé užitkové vody. U aktivit číslo 3 a 4 se jedná o výměnu stávajících tepelných zdrojů na pevná nebo kapalná fosilní paliva za nové zdroje využívající biomasu, tepelná čerpadla nebo kondenzační kotle na zemní plyn. O podporu lze žádat i na instalaci nového zdroje tepla v bytovém domě, ve kterém před realizací opatření neexistovalo ústřední vytápění – podmínkou ale je, aby na nové ústřední vytápění byly napojeny všechny bytové jednotky. Specifická pravidla upřesňují technické parametry pro jednotlivé

typy zdrojů a efekty účinnosti energie, kterých je třeba výměnou zdroje dosáhnout.

5. Instalace fotovoltaických systémů, pokud budou umístěny přímo na daném bytovém domě a vyrobená elektrická energie bude využita pro potřeby tohoto bytového domu. Fotovoltaické systémy ale nebudou podporovány samy o sobě, pouze jako součást komplexních opatření jako je zateplení obvodových konstrukcí nebo instalace tepelného čerpadla.

6. Instalace zařízení pro kombinovanou výrobu tepla a elektřiny. Bytová jednotka musí využívat jako palivo zemní plyn nebo obnovitelné zdroje energie; vyrobená elektrická energie musí být využita pro potřeby daného bytového domu, a celková úspora energie musí být ve výši minimálně 10 % oproti samostatné výrobě elektřiny a tepla. Technické parametry opět podrobněji upravují Specifická pravidla.

7. Instalace solárních termických kolektorů. Energie získaná těmito kolektory může být využita k přípravě teplé užitkové vody nebo k přitápění. Podmínkou přiznání podpory je dosažení minimální úrovně celkového využitelného solárního zisku a napojení kolektorů na akumulaci zásobník tepla.

V praxi je možné a vhodné jednotlivé podporované aktivity kombinovat tak, aby bylo dosaženo maximálního zvýšení energetické účinnosti. V jedné žádosti o podporu je možné uvést více podporovaných opatření. Žadatel ovšem musí splnit kritéria přijatelnosti pro každé opatření, a to vždy pro celý bytový dům. Pokud má bytový dům několik vchodů a každý má jiného vlastníka nebo je spravován jiným společenstvím vlastníků jednotek, pro splnění požadovaných kritérií se považuje každý vchod za samostatný.

Více informací o Výzvě č. 16 naleznete na následující straně!

Obecné informace o Výzvě č. 16

Na energetické úspory v bydlení je v programu IROP pro celé programové období 2014–2020 vyčleněno 623 milionů eur, tedy asi sedmá miliarda korun. První necelá miliarda a půl je k dispozici právě teď ve Výzvě č. 16.

Kdo může o podporu žádat?

Výzva se vztahuje na bytové domy na celém území České republiky vyjma hlavního města Prahy, která má vlastní program. Bytovým domem se rozumí stavba pro bydlení, která obsahuje čtyři nebo více bytů a ve které více než polovina podlahové plochy odpovídá požadavkům na trvalé bydlení a je k tomu účelu určena. Oprávněnými žadateli jsou společenství vlastníků bytových jednotek (SVJ) a vlastníci bytových domů s výjimkou fyzických osob nepodnikajících.

O jakou výši dotace lze žádat?

Minimální výše celkových způsobilých výdajů je stanovena na 300 000 Kč, maximální výše na jeden projekt je 90 milionů Kč. Jedná se tedy o velmi široké rozpětí, které umožňuje podpořit jak projekty malých bytových domů o jednom vchodu, tak projekty velkých bytových domů o několika vchodech. Výše podpory je stanovena na 25,5 % způsobilých výdajů; výjimku tvoří projekty na zateplení, kterým se podaří dosáhnout úspory energie přes čtyřicet procent proti původnímu stavu a dosáhnout klasifikační energetické třídy A nebo B – v těchto případech se podíl evropského spolufinancování zvyšuje na 32,3 %.

Projekty veřejných příjemců jsou spolufinancovány i z národních zdrojů. U obcí, krajů a jejich příspěvkových organizací je míra podpory ze státního rozpočtu ve výši 1,5 % (v případě vyšší úspory energie se jedná o 1,9 %). U organizačních složek státu nebo jejich příspěvkových organizací je samozřejmě ze státního rozpočtu financována celá zbylá část projektu, která není pokryta podporou z evropských zdrojů. Šestnáctá výzva rozdělí mezi příjemce celkem 1,35 miliardy Kč z Evrop-

ského fondu pro regionální rozvoj a maximálně 3,15 miliardy Kč ze státního rozpočtu.

Kdy lze žádat a kdy lze realizovat?

Příjem žádostí o podporu byl zahájen 18. prosince 2015 a bude ukončen 30. listopadu 2016 ve 14 hodin. Všechny projektové žádosti je nutno podat výhradně elektronicky prostřednictvím formuláře elektronického systému MS2014+ na adrese <https://mseu.mssf.cz>. K podání žádosti o podporu je třeba mít zřízen zaručený elektronický podpis.

Z důvodů pravidel veřejné podpory je možné vyhlásit výběrové řízení na dodavatele a začít s realizací projektů až po podání žádosti o podporu. Před podáním žádosti je možné zahájit a ukončit pouze přípravné práce jejichž výčet je uveden v příloze č. 4 Specifických pravidel pro žadatele a příjemce. Všechny projekty musí být kompletně dokončeny do 30. září 2018.

Kde získat další informace?

Úplný text výzvy, Specifická pravidla pro žadatele a příjemce včetně příloh a další podrobnější informace naleznou zájemci na internetové stránce www.dotaceEU.cz/IROP v sekci „Výzvy v IROP“ -> Výzva č. 16 „Energetické úspory v bytových domech“.

Konzultační a informační podporu poskytuje žadatelům a příjemcům Centrum pro regionální rozvoj České republiky, které má pobočky a vyškolené kontaktní pracovníky ve všech krajích (viz str. 8–9).

K podrobnému popisu podporovaných aktivit čtěte předchozí dvoustranu!

10x k problematice energetických úspor

Na stránce www.dotaceeu.cz/IROP je k dispozici seznam otázek a odpovědí mimo jiné i k Výzvě č. 16. Zde uvádíte ty nejzajímavější z nich.

Mohu podat žádost o podporu na zateplení, pokud už byla část domu zateplena?

Ano, na bytový dům, na kterém bylo provedeno částečné zateplení, lze podat žádost o podporu, podmínkou je splnění požadovaných kritérií úspory energie.

Mám nárok na podporu, pokud bylo výběrové řízení na dodavatele zateplení zahájeno před podáním žádosti o podporu?

Žádosti o podporu na zateplení bytových domů podléhají pravidlům veřejné podpory, podle kterých nelze zahájit výběrové nebo zadávací řízení na dodavatele zateplení nebo instalace tepelného čerpadla, kotle, apod. před podáním žádosti o podporu.

V případě žádosti o dotaci z IROP je možné zahájit práce na zateplení bytového domu před podáním žádosti anebo je nutné čekat na registraci žádosti?

Před podáním žádosti lze zahájit pouze přípravné práce, které jsou uvedeny ve Specifických pravidlech.

Lze jako vlastníka domu, respektive příjemce, považovat bytové družstvo?

Ano, jedním z oprávněných žadatelů ve specifickém cíli 2.5 jsou bytová družstva.

Kdo může žádat o podporu v bytovém domě, kde je většina bytů ve vlastnictví bytového družstva, ale několik bytů je ve vlastnictví fyzických osob?

Doporučujeme založení společenství vlastníků jednotek, které může být žadatelem za celý bytový dům. Je také možné, aby bytové družstvo podalo žádost na svoji část bytového domu. Sledovaná kritéria ale musí být splněna za celý bytový dům. Upozorňujeme, že od určitého počtu vlastníků a bytových jednotek v bytovém domě je zákonem daná povinnost založit SVJ (společenství vlastníků jednotek).

Je možné financovat ze specifického cíle 2.5 zateplení hotelů?

Z IROP nelze financovat tuto aktivitu. Nařízení EU neumožňují v novém období podporu turismu a cestovního ruchu – jedná se o podnikatelské aktivity.

Vztahuje se výzva i na budovy, které jsou kolaudovány a provozovány jako „ubytovny“?

Podpora ve specifickém cíli 2.5 se týká pouze budov, které jsou zkolaudovány jako bytový dům a jsou tak užívány.

Je možné žádat o dotaci na zateplení bytového domu z programu IROP také v případě, že některé byty jsou zatíženy hypotečním úvěrem?

Zatížení některých bytů hypotečním úvěrem není kritérium, které by znemožnilo možnosti obdržet podporu z programu IROP, za dodržení všech podmínek programu.

Je povinné zajištění technického dozoru investora? Patří náklady na technický dozor investora mezi způsobilé?

Zajištění technického dozoru investora je povinné a náklady na technický dozor investora jsou způsobilé.

Jaká je hodnota 0,95 násobku doporučeného součinitele prostupu tepla konstrukce (jedno z kritérií hodnocení)?

Hodnota je pro každý typ konstrukce rozdílná. Základem pro výpočet jsou doporučené hodnoty součinitele prostupu tepla $U_{rec,20}$ uvedené v normě ČSN 73 0540-2. Rozhodnutí o typu konstrukce a hodnotě součinitele prostupu tepla náleží energetickému specialistovi, který zpracovává průkaz energetické náročnosti budov.

CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ČESKÉ REPUBLIKY

Krajská oddělení Centra pro IROP

Centrála
✉ U Nákladového nádraží 3144/4,
130 00 Praha 3
📧 crr@crr.cz

Oddělení pro Liberecký kraj
✉ Voroněžská 144/20, 460 06 Liberec
📧 valentova@crr.cz
☎ 731 607 725
👤 Ing. Romana Valentová

Oddělení pro Ústecký kraj
✉ Dvořákova 3134/2, 400 01 Ústí nad Labem
📧 palan@crr.cz
☎ 735 158 119
👤 Ing. Ivan Palán

Oddělení pro Královéhradecký kraj
✉ Švendova 1282, 500 03 Hradec Králové
📧 brozova@crr.cz
☎ 735 157 809
👤 Ing. Michaela Brožová

Oddělení hodnocení projektů OSS
✉ U Nákladového nádraží 3144/4,
130 00 Praha 3
📧 kadlec@crr.cz
☎ 735 159 462
👤 Ing. Bohdan Kadlec

Oddělení pro Karlovarský kraj
✉ Závodní 391/96C, 360 06 Karlovy Vary
📧 modrovicova@crr.cz
☎ 731 645 187
👤 Ing. Lenka Modrovičová

Oddělení pro Moravskoslezský kraj
✉ 30. dubna 635/35, 702 00 Ostrava
📧 lichnovska@crr.cz
☎ 739 320 907
👤 PhDr. Marie Lichnovská

Oddělení pro Středočeský kraj
✉ U Nákladového nádraží
3144/4, 130 00 Praha 3
📧 cechova@crr.cz
☎ 731 604 806
👤 Bc. Dana Čechová

Oddělení pro Pardubický kraj
✉ nám. Republiky 12, 530 02 Pardubice
📧 kupcova@crr.cz
☎ 735 157 810
👤 Ing. Markéta Kupcová

Oddělení pro Olomoucký kraj
✉ Hálkova 171/2, 779 00 Olomouc
📧 skutova@crr.cz
☎ 731 604 727
👤 Ing. Veronika Škutová

Oddělení pro Plzeňský kraj
✉ 17. listopadu 1926/1, 301 00 Plzeň
📧 slatkovska@crr.cz
☎ 603 550 185
👤 Mgr. Tereza Slatkovská

Oddělení pro Jihočeský kraj
✉ L.B. Schneidera 362/32,
370 01 České Budějovice
📧 bartikova@crr.cz
☎ 725 793 625
👤 Ing. Pavla Bártíková

Oddělení pro Kraj Vysočina
✉ Brněnská 2806/71, 586 01 Jihlava
📧 bidlova@crr.cz
☎ 735 158 117
👤 Ing. Kristýna Bidlová

Oddělení pro Jihomoravský kraj
✉ Mariánské náměstí 617/1, 617 00 Brno
📧 ondruskova@crr.cz
☎ 735 158 118
👤 Ing. Jitka Ondrušková

Oddělení pro Zlínský kraj
✉ J. A. Bati 5648, 760 01 Zlín
📧 kolarova@crr.cz
☎ 603 565 011
👤 Ing. Lenka Kolářová

* Oddělení administruje projektové záměry organizačních složek státu

Další možnosti dotací pro bytové domy

Panel 2013+
Program revitalizace bytového fondu

nová → zelená → úsporám

Integrovaný regionální operační program není pro majitele domů jedinou možností, jak získat finanční prostředky na jejich obnovu. Na této straně uvádíme další dotační programy.

Nová zelená úsporám

Vlastníci bytových domů na území hlavního města Prahy mohou podávat žádosti o dotaci na energeticky úsporná opatření v rámci programu Nová zelená úsporám. Peníze mohou získat na zateplení a výměnu oken i dveří, ale také na výměnu kotle na tuhá paliva nebo instalaci solárního systému, rekuperaci, vypracování projektu a technický dozor. Dotační program vyhlásilo Ministerstvo životního prostředí, žádosti administruje Státní fond životního prostředí ČR.

Kontinuální výzva pro pražské bytové domy nově nabízí podporu až do výše 30 procent způsobilých výdajů projektu. Výše dotace se odvíjí od dosažených energetických úspor. Příjem žádostí potrvá až do konce roku 2021.

Oprávněnými žadateli jsou společenství vlastníků (bytových) jednotek, bytová družstva, fyzické a právnické osoby, včetně městských částí. Zažádat o dotaci mohou před realizací podporovaných opatření, v průběhu i po dokončení realizace. Pro posouzení způsobilosti výdajů je stanoveno rozhodné datum 24 měsíců před datem evidence žádosti a zároveň ne dříve než 1. 1. 2015.

Žádosti lze podávat elektronicky prostřednictvím interaktivního formuláře umístěného na webových stránkách programu Nová zelená úsporám. Následně je zapotřebí na adresu některého z krajských pracovišť Státního fondu životního prostředí ČR dodat všechny podklady v listinné podobě.

PANEL 2013+

Program Panel 2013+ poskytuje Státní fond rozvoje bydlení a jeho podmínky se řídí nařízením vlády č. 468/2012 Sb. Program nabízí fyzickým nebo právnickým osobám nízkouúročené úvěry na opravy a modernizace bytových domů s fixací po celou dobu splatnosti, a ta může být až 30 let.

Doba splatnosti úvěru	Výše úroku s fixací na celou dobu splácní
do 10 let	referenční sazba Evropské unie, minimálně však 0,75 %
10–20 let	referenční sazba Evropské unie, minimálně však 0,75 % + 1 % p. a.
20–30 let	referenční sazba Evropské unie, minimálně však 0,75 % + 2 % p. a.

Výše úrokové sazby podle Evropské unie je rozhodující v době podpisu úvěrové smlouvy. Referenční sazba Evropské unie od 1. ledna 2016 – 0,46 % p. a.

Čerpání úvěru je možné maximálně po dobu 3 let od data uzavření úvěrové smlouvy. Výše úvěru nesmí překročit maximální limity stanovené v jednotlivých režimech podpor – režim bez podpory 90 %, režim de minimis 90 %, režim notifikace 75 % z celkových způsobilých výdajů.

Program je stále otevřen. V roce 2015 bylo uzavřeno 143 smluv za 585,5 milionu Kč, pro rok 2016 je rozpočet programu 630 milionů Kč.

Více informací včetně přehledu krajských seminářů naleznete na www.novazelenausporam.cz nebo využijte bezplatnou linku 800 260 500.

Více informací naleznete na www.sfrb.cz

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR každoročně vydává analytický materiál Vybrané údaje o bydlení, který obsahuje komentovaná data vztahující se k problematice bydlení. Jaké trendy nám nejnovější vydání odhaluje?

Poslední vydání publikace ze září 2015 obsahuje data za rok 2014. V České republice se podle finálních výsledků sčítání lidí, domů a bytů nachází celkem 2,16 milionu domů určených k bydlení. Zajímavostí je, že pouze necelých 85 % domovního fondu je obydleno. Projevuje se zde tradiční česká záliba v chataraření – polovinu neobydlených domů totiž tvoří rekreační objekty, které obvykle obyvatelné jsou, ale není zde nikdo hlášen k trvalému pobytu.

S ohledem na roztržštěnou sídelní strukturu nemůže překvapit fakt, že dvě třetiny obydlených domů jsou v menších obcích do dvou tisíc obyvatel a že 88 % domů tvoří domy rodinné. Téměř 60 % domů má pouze jediný byt, naopak podíl domů s více než dvanácti byty je nízký, pouze 3,5 %. Z pohledu stavebního materiálu převažují domy z cihel, tvárnice či kamene (87 %), v průběhu času se snižuje podíl domů ze stěnových panelů (4,6 %) a nepálených cihel (1,5 %).

Podívejme se ale na data z jiného pohledu. I když rodinné domy tvoří 88 % domů, tak více než polovina bytů se nachází v bytových domech a více než polovina obyvatel naší země žije právě v těchto bytech. Průměrné stáří jak rodinných, tak bytových domů je kolem padesáti let. Desetina bytového fondu je starší sta let, necelá polovina domů byla postavena před rokem 1970, dvě třetiny domů byly postaveny před rokem 1980.

Dvě třetiny bytů stále čekají na opravu

Vydání Vybraných údajů o bydlení z roku 2012 obsahuje zajímavé informace o stavu bytového fondu v bytových domech v České republice (odhad k roku 2010). Z celkového počtu více než

dvou milionů takovýchto bytů se 55 % nachází v domech panelových a 45 % v domech nepanelových. V panelácích tak odhadem žijí asi tři miliony obyvatel České republiky. Pouze necelá třetina bytů prošla v letech 1992 až 2010 komplexní opravou, více než dvě třetiny bytů na opravu stále čekají. Investice, které jsou odhadované jako nutné k provedení oprav, dosahují závratných 546 miliard korun!

S podporou oprav bytového fondu pomáhá i stát. V posledních letech rozpočet poskytuje na podporu bydlení každoročně kolem dvaceti miliard korun, většinu z toho ale tvoří státní podpora na stavební spoření a státní příspěvek na bydlení. Přímé finanční prostředky na opravu bytového fondu jsou nižší: Ministerstvo pro místní rozvoj na své programy regenerace panelových sídlišť a výstavby obecních bytů v roce 2014 vyčlenilo půl miliardy korun; Státní fond rozvoje bydlení v programu Panel 2013+ poskytl na investiční úvěry téměř dvě miliardy korun; Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím programu Zelená úsporám přidalo dalších dvě stě milionů v programu Zelená úsporám.

Evropské fondy tak představují vítaný příspěvek, jak stav bytového fondu zlepšit. V minulém programovém období bylo z Integrovaného operačního programu investováno na rozvoj problémových sídlišť kolem pěti miliard korun, program IROP v současném období nabízí majitelům bytových domů na zateplení dokonce sedmáct miliard korun. I díky evropským fondům tedy dochází k průběžnému zlepšování kvality života na českých sídlišťích.

Vilém Řehák

Zkušenosti s revitalizací sídlišť z minulého období

Dotace na energetické úspory v bytových domech bylo možné získat z Evropského fondu pro regionální rozvoj již v období 2007-2013, a to například z Integrovaného operačního programu (IOP), který je předchůdcem současného programu IROP.

Jednalo se o oblast intervence 5.2 nazvanou „Zlepšení prostředí problémových sídlišť“, která byla v rámci všech operačních programů poměrně specifická. Nebyla určena pro celou Českou republiku vyjma Prahy, ale pouze pro určité vymezené oblasti vybraných měst. Šlo totiž o pilotní testování tzv. integrovaných přístupů k regionálnímu rozvoji.

Co je to integrovaný přístup?

Západoevropské státy se problémům měst a jejich upadajících čtvrtí věnují již od počátku devadesátých let. Integrované přístupy vnikly díky tomu, že si státy uvědomily nutnost neřešit jednotlivé problémy izolovaně, ale pouze společnou iniciativou, která zahrnuje tři různé dimenze. První je dimenze věcná: je nutné koordinovat hospodářské strategie a příslušné veřejné politiky při řešení tří základních prvků obnovy měst – společnosti (bydlení, zaměstnanost, vzdělání, sociální oblast), hospodářství a životního prostředí. Druhá dimenze je geografická: je nutné si uvědomit charakteristiky daného místa a jeho vazeb na region jako funkční celek v rámci národních hranic i přes hranice. Při tvorbě rozvojové strategie je nutno zohlednit lokální, regionální, celostátní i přeshraniční aspekty. Třetí dimenze je participační: na rozvoji měst a regionů musí veřejný sektor spolupracovat se sektorem soukromým a dobrovolnic-

kým. Maximální účinnosti této třídímní koordinace lze dosáhnout právě na regionální úrovni, jež umožňuje reflektovat místní specifika.

Integrované plány rozvoje měst

Konkrétním řešením, jak přenést evropskou zkušenost do českého prostředí, se staly Integrované plány rozvoje měst (IPRM). Cílem těchto plánů bylo zkombinovat podporu pro různé typy projektů financované z různých operačních programů. Část podpořená z Integrovaného operačního programu (IOP) se zaměřila na rozvoj v oblasti bydlení.

Města nad 20 tisíc obyvatel měla možnost na základě předem stanovených kritérií (vysoká míra chudoby, vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti, neuspokojivý demografický vývoj, nízká úroveň vzdělání, vysoká úroveň kriminality a delikvence, obzvláště znečištěné životní prostředí, nízká míra hospodářské aktivity, velký počet přistěhovalců či příslušníků menšin, nízká úroveň hodnoty nemovitostí) definovat své problémové zóny a v rámci těchto zón čerpat dotace na jejich rozvoj. Dotace byly určeny pro vlastníky domů na úpravy vedoucí ke zhodnocení společných částí domů, například na zateplení, opravy nosných konstrukcí, sanaci základů, rekonstrukci technic-

kého vybavení nebo modernizaci lodžii, balkonů či výtahů. Mimo to byly dotace pro města dále určeny na revitalizaci veřejných prostranství, tedy například na obnovu zeleně či městského mobiliáře, rekonstrukci chodníků a cyklostezek, realizaci technické infrastruktury, budování rekreačních ploch, dětských hřišť a sportovišť.

Města nad 50 tisíc obyvatel mohla realizovat IPRM také v rámci regionálních operačních programů (ROP). Tyto integrované plány byly vymezeny jak geograficky, tak obsahově. Města se tak mohla soustředit například na řešení dopravy, obnovu městských parků, revitalizaci armádních či průmyslových brownfieldů, rozvoj infrastruktury či podporu cestovního ruchu.

Všechna města pak mohla doplňkově realizovat i další projekty z jiných operačních programů, které se týkaly například životního prostředí, podpory podnikání, školství nebo sociálních projektů v oblasti prevence kriminality či rekvalifikací.

Výsledky

Integrovaným plánům rozvoje měst se podařilo naplnit předpoklad integrovaného přístupu pouze částečně – na jedné straně sice došlo k propojení různorodých, přesto provázaných aktivit a k posílení strategického plánování na úrovni měst, na druhé straně se až na výjimky nepodařilo vhodně propojit tvrdé infrastrukturní projekty s měkkými projekty v sociální a vzdělávací oblasti, podpora byla omezena na jednu konkrétní zónu města bez vazby na další lokality, a nastavení výchozích kritérií IPRM vedlo k jejich standardizaci bez zohlednění místních specifík. Spíše než o integrovaný rozvoj tak šlo o koncentraci evropské podpory na řešení problému upadajících sídlišť. V tomto ohledu ale IPRM splnily svůj účel, jak dokládají i čísla ze Zprávy o realizaci Integrovaného operačního programu z listopadu 2015.

V programu IOP bylo zapojeno celkem 41 měst po celé České republice, která vypsala celkem 269 dílčích výzev k podávání projektů. Při přípravě programu IOP se počítalo s realizací tisícovky projektů, celkový počet byl ale výrazně vyšší. Do ukončení výzvy v polovině července 2015 bylo předloženo 1547 projektových záměrů, celkem

bylo schváleno a realizováno 1466 projektů. Tento nárůst odpovídá tomu, že města nerealizovala vždy jeden velký projekt na revitalizaci veřejného prostranství v dané zóně, ale rozdělila své záměry do více dílčích projektů. Druhým důvodem jsou pak úspory v projektech zejména u veřejných zakázek na stavební práce; nevyčerpaná část rozpočtu se vrací zpět do programu a mohla tedy být využita pro další projekty.

Velmi pozitivní výsledky jsou i u jednotlivých dílčích indikátorů. Program IOP předpokládal, že v rámci IPRM projde obnovou více než 4 miliony metrů čtverečních veřejných ploch a 24 500 bytů, což povede k úsporám v energiích ve výši dvaceti procent. Celkový výsledek je ovšem výrazně lepší: obnovou prošlo téměř pět a tři čtvrtě milionů metrů čtverečních veřejných ploch a přes 56 000 bytů, celková úspora spotřeby energie v bytových domech dosáhla 31 %. Tato čísla ukazují, že využití evropských dotací na podporu energeticky úsporných opatření v bytových domech v období 2007-2013 splnilo svůj účel. Proto je podobný typ podpory zahrnut i v současném období do Integrovaného regionálního operačního programu a dochází k navýšení celkového objemu dostupných prostředků z pěti miliard korun v minulém období na více než sedmáct miliard korun v období současném.

Zvýhodněné úvěry

Ne celá tato částka ale bude využita na dotace, část prostředků bude využita formou finančních nástrojů, tedy zejména zvýhodněných úvěrů. I s tímto druhem podpory již máme zkušenost z minulého období, kdy byl v rámci IPRM realizován také program JESSICA. Ten nabízel dlouhodobé nízkouročené úvěry na rekonstrukci či modernizaci bytových domů. Úroková sazba se pohybovala již od 0,52 % u maximálně desetiletých úvěrů až po 2,52 % u třicetiletých úvěrů, s garancí podmínek po celou dobu splatnosti. Úrokové sazby se tak pohybovaly několikanásobně níže než u běžných komerčních produktů. I proto byla během dvouletého pilotního testování vyčerpána celá určená alokace a bylo podepsáno celkem 153 smluv za šest set milionů korun.

Anketa s úspěšnými zadateli z minulého programového období

Zdroj: Městský úřad Uherské Hradiště

Žadatelům, kteří v minulých letech uspěli se svou žádostí o podporu z evropských fondů na zateplování z programu IOP, jsme položili tři otázky týkající se jejich zkušeností s realizací projektů.

1. Jak náročný byl váš projekt a jakých výsledků v oblasti energetických úspor jste dosáhli?
2. Máte nějaké rady pro budoucí žadatele?
3. Jaká byla vaše spolupráce s Centrem pro regionální rozvoj?

Věra Poučová

odbor školství, kultury, sportu a památkové péče, Městský úřad Chrudim

1. Město Chrudim v letech 2009-2015 realizovalo Integrovaný plán rozvoje města, který se skládal z celkem jedenadvaceti dílčích projektů. Město zrekonstruovalo dvanáct bytových domů, společenství vlastníků jednotek dalších sedm bytových domů. V rámci rekonstrukce bytových domů bylo mimo jiné také uskutečněno zateplení obvodového pláště budov, výměna oken a dveří a zateplení střech a půdních prostor. Celkem bylo zrekonstruováno 551 bytů a dosáhlo se energetické úspory 39,8 %.
2. Doporučujeme velmi důslednou projektovou přípravu, jelikož jakákoliv změna v projektu, která znamená více práce či méně práce, přináší velké nejen administrativní problémy. Zásadní je i dobrá volba stavebního dozoru.
3. Ze strany Centra jsme se po celou dobu setkávali se vstřícností, ochotou maximálně pomoci a poradit, vždy najít vhodné řešení. Na naše dotazy či prosby bylo reagováno obratem.

Pavel Hubáček

útvár městského architekta, Městský úřad Uherské Hradiště

1. V oblasti zateplování jsme čerpali především prostřednictvím OPŽP, pouze jeden bytový dům v majetku města byl rekonstruován za pomoci IOP v rámci tzv. Integrovaného plánu rozvoje města. Do zateplování a výměny otvorových výplní u veřejných budov jsme investovali za uvedené období cca 120 milionů Kč, přičemž 67 milionů Kč nám bylo proplaceno z fondů EU. Jedná se o výraznou částku, díky které město ušetřilo spoustu veřejných prostředků, které by stejně muselo v průběhu dalších let do těchto akcí investovat. Navíc se výrazně podařilo snížit spotřeba energií, která společně s pozitivním vlivem na životní prostředí je hlavním benefitem projektů. Přesnou uspořeno roční částku ale zatím neznáme, u několika budov teprve dojde k porovnání spotřebovaných energií před a po realizaci.
2. Úspěšnou žádostí projekt zdaleka nekončí. Úspěšnou realizaci projektu zvládne každý, ale

je třeba důkladně prostudovat veškeré příručky a metodické pokyny. Nejvíce potíží je v oblasti veřejných zakázek. Do některých výzev jsme uvedli podmínky, které pak končíly odvoláním pro diskriminaci. Indikátory hodnocení je nutné co nejvíce popsat, aby hodnocení zakázek bylo zcela transparentní. A v neposlední řadě jsme se u některých projektů potýkali s naplněním indikátorů. Zkušenosti s investičními projekty máme ale vesměs pozitivní a určitě se o evropské dotace budeme snažit i v současném programovacím období.

3. Zkušenost s Centrem máme vesměs pozitivní. Myslím, že by žadatelé měli být upozorňováni na blízkost termínů například k vyplňování průběžných monitorovacích zpráv, i když to dle různých příruček není povinnost poskytovatele.

Zdeňka Šimečková

SVJ, U Stadionu 888-890, Mladá Boleslav

1. Realizace projektu byla náročná časově, pro naše SVJ to byla první akce takového rozsahu. Celkově ušetřená částka díky dotaci byla okolo 5 milionů Kč a na energiích jsme ušetřili přibližně 30 %.
2. Důležitý je šikovný a profesionální pracovní tým. Velkou oporou nám byl stavební dozor. Podporu jsme měli též od společnosti, která nás spravuje. Dobrá spolupráce byla se stavební firmou. Všichni byli profesionálové na svém místě. Doporučuji zjistit si reference o firmách, které chcete zařadit do výběrového řízení, velké plus je mít odborný stavební dozor, kterému můžete důvěřovat.
3. Z naší strany byla spolupráce bez problémů.

Jitka Sulková

SVJ, M. Chlajna 1287/5, České Budějovice

1. Obsahem našeho projektu bylo více aktivit, hlavním cílem byla rekonstrukce domu s cílem zlepšení tepelně technických vlastností budovy. Realizace tohoto projektu byla velmi náročná, zejména po administrativní stránce.

Po celou dobu projektu bylo nutno dodržet veškeré pokyny, vyplývající z Příručky pro žadatele projektu, a to až dosud. Náš dům si pro pomoc s realizací projektu vybral firmu, která nás celým obdobím projektové žádosti provedla. Předěšlo se tak spoustě chyb, zejména z neznalosti. Úspora se projevila jak finančně, tak v komfortu bydlení. Důležité je provést regulaci otopné soustavy, v našem případě po tomto kroku úspora energií ještě vzrostla.

2. Budoucím žadatelům doporučuji držet se naprosto přesně pokynů, vyplývajících z Příručky pro žadatele. V případě nerozhodnosti nebo neznalosti se ihned obrátit na Centrum pro radu. Ušetříte si tím spoustu starostí. V případě složitějších projektů doporučuji oslovit firmu, která má s realizací projektů zkušenost.
3. Naše spolupráce s Centrem byla po celou dobu projektu naprosto bezproblémová. Kdykoliv jsme se na ně obrátili o radu, dostali jsme ji bez potíží. Centrum nás dopředu upozorňovalo na možné chyby a nedostatky, které se daly opravit před podáním jednotlivého kroku v projektu.

(Odpovědi byly redakčně zkráceny.) ◆

Zdroj: SVJ, M. Chlajna 1287/5, České Budějovice

Edukační videa poradí, jak podat elektronickou žádost

Nová aplikace MS2014+, respektive její část s názvem ISKP (Informační systém koncového příjemce), je elektronický systém sloužící žadatelům a příjemcům pro podávání žádostí o podporu a správu projektů. V souvislosti s tímto novým nástrojem připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR edukační videa, která zájemcům pomohou zorientovat se v něm a naučit se pracovat s ním.

MS2014+ představuje jednotný systém, v němž jsou administrovány jednotlivé operační programy programového období 2014–2020 vyjma oblasti zemědělství. Do systému ISKP žadatelé nejprve podávají své žádosti o evropské dotace a po jejich získání v něm své projekty dále spravují.

Žadatelé, kteří předkládají své projekty do různých operačních programů, se díky novému systému nebudou muset učit orientovat v rozdílných aplikacích, jak tomu bylo doposud. MS2014+ totiž plně nahrazuje tři rozdílné systémy pro žadatele/příjemce dotačního období 2007–2013 spadající do gesce Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva ži-

votního prostředí a doplňuje je o další potřebné aplikace a možnosti.

Současně odpadá časově náročné manuální vepisování řady údajů – ty si nový systém ověří v registrech státní správy a vyplní je automaticky, aniž by je žadatel musel předkládat. Celý proces podání žádosti a monitorování realizace projektu se tím elektronizuje a zjednodušuje. ◆

Edukační videa naleznete na YouTube kanálu [fondyue](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Jak-na-projekt/Elektronicka-zadost/Edukacni-videa) nebo na webové adrese <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Jak-na-projekt/Elektronicka-zadost/Edukacni-videa>